

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

De principiis proximis corporei Mundi. Cap. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

differentia; quia secùs Plato dependentiam mundi ab vno manifestat, quàm Arist. & magis ipsum vnum supra mūdum eleuat, quàm faciat Aristoteles.

De principiis proximis corporei Mundi.

CAP. VII.

SI à primis ordiri volumus, & Mundi principia cupimus cognoscere, primò nobis occurrit vnum, quod absolute principium est: mox sequuntur in omnibus recedentibus à primo, tria communia principia; infinitū, terminus, vnio: succedunt tertio quinq; rerum genera, siue communes essendi caussæ; essentia scilicet, identitas, alteritas, motus, & status; quæ principia, & genera, modo quodam intelligibili reperiuntur in mundo intelligibili, modo rationali insunt in mundo rationali, demum modo corporeo inueniuntur in mundo corporeo. Vt in supernis supra corpus collocatis, ex principiis dominatur terminus, & vnio; ex generibus, essentia, status, & identitas: ita in corporibus dominatur infinitum, motus, & alteritas. At de principiis loquens, quoniam priora sunt, assero cum Platone in Philebo, principij nomen propriè denotare caussam efficientem: quod etiam latenter indicauit Arist. in 3. de anima cont. 19. in qua significatione absolute vnum est primum principium; Latè tamen principij nomen ad alia quoque extenditur. In

In qua latiore significatione dicendum est, tria esse principia corporum, terminum scilicet, infinitum, commiscens; siue mensuram, incommensuratum, terminans, & magis Peripateticè loquendo, formam, materiam, efficiens; ex quibus consurgit genitum, siue terminatum, siue vnum: quauis voce utaris, nil refert; nam idem significatur. Efficiens proximum, & seminarium, quod est mouens ab alio motum, est natura: quæ ab anima recipit semina rerum, & ea duce, ad frugem illa perducit; qualitatibus, vt instrumentis, materiæque dispositionibus vtens. Terminus, & mensura, siue forma, est imitatio ideæ, siue eius umbra; quæ propriè principium non est, sed principij imitatio; nam idea rectiùs principium nuncupatur. Ultra efficientem causam, & ideam, siue eius imitationem, sequitur genus tertium, vt cum Platone in Timæo loquar; scilicet materia, quæ locus est imitationis idearum; ex quo vnâ cum termino, compositum, tanquam Proles consurgit: Quæ materia Magnum, & Paruum nuncupatur. Sic Arist. in 1. Physic. tribuit Platoni, quod pro principiis posuerit, magnum, paruum, & vnum; per magnum, & paruum, denotans materiam: per vnum verò ideam, siue eius imitationem; vt ex Philebo, & præsertim ex Timæo colligitur. Hæc de principiis est Platonis sententia. At conferamus eam cum opinione Arist. & perpendamus, an re vera dissentiant. Arist. in 1. Phys. dimisso efficiente, &

solum loquens de principiis internis, tria statuit generationis principia; materiam, formam, & priuationem Ratio, cur tria posuerit, est; quoniam de principiis loquitur generabilium, in ordine ad generationem; generatio est transmutatio quaedam: de ratione transmutationis est, ut tria includat, subiectum, & duos terminos; vnum, a quo recedit; alterum, ad quem progreditur: hinc tria confurgunt principia, materia, forma, & priuatio; materia est subiectum; forma, & priuatio sunt termini: & quoniam termini transmutationis debent esse oppositi, ideo principia rerum ab Aristotele statuuntur opposita. Aristoteles itaque pro internis principiis statuit materiam, formam, & priuationem; quae verè tria sunt: Plato ponit magnum, paruum, & vnum; quae non tria, sed duo principia sunt; nam magnum, & paruum, materiam solam circumscribunt. Insuper, Aristot. contrarietatem accipit loco principiorum ad formam pertinentium: Plato accipit contrarietatem loco materiae. Demum Aristoteles priuationem numerat inter principia: Plato eam praetermittit, & negligit. Iure itaque videntur dissentire, & iure videtur de his omnibus Plato ab Aristotele carpi. Quid itaque dicendum est? Affero breuibus, Platonem, & Aristotelem de his re vera non dissentire. Nam vel loquamur de principiis rei genitae intrinsicè constituentibus; & sic, ex opinione vtriusque duo sola sunt, materia, & forma; ut ex Aristotele.

Aristotele.

Aristotele patet in primo Physicorum, ubi ait, privationem non remanere in genito; & ex Platone id ipsum patet in Timæo, & Philebo; & in hac consideratione principia non sunt contraria: vel loquimur de principiis in ordine ad generationem, considerando terminos generationis; in qua consideratione principia, hoc est, termini generationis, ex opinione utriusque sunt contraria; ut patet ex Arist. in 1. Phys. & ex Platone cumulatissimè in Phædone; ubi latissimè ostendit, omne, quod fit, fieri ex contrario, tanquam ex termino; & ea omnia de contrarietate principiorum ibi declarat, quæ mox ab Aristotele in primo Physic. explicantur: adeò, ut de re hac nedum maximè conveniant; verùm insuper Arist. multa ex Phædone Platonis ad contrarietatem principiorum pertinentia, desumpsisse videatur. Et ad instantias: Ad primam, dum dicitur, Plato ponit duo interna principia, Arist. tria; respondeo; Plato ponit & duo, & tria, quemadmodum Arist. duo in ordine ad rem genitam, tria in ordine ad generationem, ut ex Phædone latissimè patet. Ad secundam, quia Plato contrarietatem ponit loco materiæ, Arist. loco formæ; dico manifestè errasse Aristotelè, dum in 1. Phys. cont. 55. loquens de contrarietate, quæ pertinet ad terminos generationis, tribuit Platoni, quòd eam statuerit loco materiæ. Nam verè Plato materiam designavit terminis includentibus oppositionem, ut in progressu apparebit; sed

tunc non loquebatur de contrarietate terminorum generationis, de qua loquebatur Arist. nam de huiusmodi contrarietate loquitur in Phædone; & eam non ponit pro materia, sed pro terminis generationis: ideo culpandus iure videtur Aristot. qui contrarietatem terminorum generationis sumpsit ex Phædone Platonis; mox Platonem, quasi secus sentientem, carpit, & reprehendit. Ad tertium, quia Plato despicit priuationem; respondeo, quomodo se habeat priuatio ad materiam, in sequentibus apparebit: Priuatio proculdubio inter principia intrinsecus rem constituentia numerari non debet; ideo in Philebo, & in Timæo Plato eam neglexit: Quòd ea sit terminus, à quo generationis, in Phædone manifestauit; ubi terminos generationis statuit cōtrarios. Quare colligo, de numero principiorum internorum litem solùm esse in verbis.

De Materia & Priuatione.

CAP. VIII.

AM doctè & accuratè Plato in Timæo naturam, & conditionem materiæ explicauit, vt animus rectè dispositus nil vltra valeat expetere. Accomodatissimè enim asseruit; eam esse locum, qui nunquam interit; sed omnibus, quæ fiunt, sedem exhibet: esse sinum omni dispositione, & forma denudatum; vt omnes recipere valeat. Et quoniam omnino est potestate, solùm